

De Heer A. GOFFART
Directeur Stedenbouw
B.R.O.H.
Ministerie van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest
CCN-Vooruitgangstraat 80-bus 1
1035 Brussel

U/ref. : 04/PFD/197335
O/ref. : gm/bxl2.2075/s.441
Bijlage : 1 dossier

Brussel,

Mijnheer de Directeur,

Betreft : BRUSSEL. Muntplein 6 / Schildknaapstraat. Renovatie van 3 gebouwen tot cultureel centrum.
Dossier behandeld door S. De Bruycker.

In antwoord op uw brief van 22 augustus 2008, ontvangen op 25 augustus, hebben wij de eer u te melden dat onze Commissie tijdens haar vergadering van 17 september 2008 over hoger vermelde werken volgende bemerkingen en aanbevelingen heeft geformuleerd.

De aanvraag omvat de verbouwing van drie panden, gelegen tussen het Muntplein en de Schildknaap-, Leopold en Koninginnestraat, tot cultureel centrum ("Vlaams Communicatiehuis"). De bestaande bebouwing, die het volledige bouwblok inneemt, omvat:

- het Monnaiehuis, een gebouw uit de jaren 1970,;
- een neoklassiek hoekgebouw uit 1893 van de hand van architect H. Maquet, dat oorspronkelijk het "Café Riche" herbergde;
- een klein appartementsgebouw met Art déco-inslag aan de Schildknaapstraat 26, van architect G. France, waarvan de bouwaanvraag dateert uit 1924.

Beide eerstgenoemde gebouwen worden vandaag reeds gebruikt door de Brusselse Hoofdstedelijke Bibliotheek. De bedoeling van het project is de bestaande bebouwing te rationaliseren en met elkaar te verbinden tot één complex waarin het Vlaams Communicatiehuis Brussel wordt ondergebracht. Hiertoe worden het Monnaiehuis en het monumentale hoekgebouw van Maquet grondig gerenoveerd; het appartementsgebouw op nr.26 wordt volledig afgebroken en vervangen door een nieuwbouw die de andere gebouwen met elkaar te verbindt en waarin de verticale circulaties worden ondergebracht.

Voor wat het Monnaiehuis betreft, formuleert de KCML geen bijzondere bemerkingen. Door het wegbreken van bepaalde vloerplaten om de begane grond over twee verdiepingen te laten doorlopen zal het gebouw qua schaal een betere aansluiting vinden bij zijn stedelijke context, in het bijzonder aan de kant van het Muntplein.

Gezien vanuit erfgoedkundig standpunt is op de eerste plaats het hoekgebouw van Maquet belangrijk. Het betreft hier een neoklassiek pand van het einde van de 19^e eeuw dat ondanks een

aantal verbouwingen een groot deel van zijn oorspronkelijke kenmerken bewaarde en perfect past in het kader van de Muntshouwburch en de Leopoldstraat. Naast een doorgedreven renovatie van het interieur (cf.infra), voorziet men de restauratie van de gevel, met een terugkeer naar de oorspronkelijke toestand. Hierbij worden de rondboogvensters van de begane grond hersteld volgens het ritme van de traveeën. In 1925 werd immers een deel van die vensteropeningen samengevoegd tot brede uitstalramen van 2 traveeën (architect A. Chambon). ***De Commissie onderschrijft de voorgestelde ingreep, maar vraagt de nog bestaande borstweringen aan de kant van de Koninginnestraat te behouden***, hetgeen de geplande inrichting van de achterliggende ruimte niet in de weg staat.

Het schrijnwerk zou volledig vervangen worden door nieuwe ramen met een identieke vormgeving als de oorspronkelijke en uitgerust met dubbele beglazing. Gelet op de kwaliteit van de bestaande ramen die, op enkele uitzonderingen in de mansarde na, integraal bewaard zijn, is die ingreep niet gemotiveerd. ***De KCML vraagt het bestaande buitenschrijnwerk van de verdiepingen te behouden en zorgvuldig te restaureren. Indien gewenst kan hierbij het enkel glas worden vervangen door een thermisch meer performante beglazing die in de bestaande ramen wordt geplaatst.*** In dit verband wijst de Commissie erop dat, naast dubbele beglazing, vandaag ook een nieuw type isolerend enkel glas op de markt is, dat speciaal ontworpen werd om in traditioneel schrijnwerk geïntegreerd te worden. Meer informatie over het belang en de mogelijkheden tot behoud van traditioneel schrijnwerk kan men ook terugvinden in het onderhoudsboekje "*Houten Schrijnwerk. Erfgoed en comfort verenigen*" uitgegeven door de Directie voor Monumenten en Landschappen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Voor wat de gevel betreft is het, tot slot, aangewezen een beperkt stratigrafisch onderzoek uit te voeren van zowel de bepleistering als het schrijnwerk om terug te kunnen keren naar de oorspronkelijke kleurstellingen.

Indien de restauratie van de gevels alleen maar aangemoedigd kan worden, formuleert de KCML een aantal belangrijke opmerkingen met betrekking tot de renovatie van het interieur. In het ontwerp wil men tot op zekere hoogte de oorspronkelijke indeling van het hoekgebouw terugvinden, hetgeen op zich positief is. Anderzijds is het de bedoeling de houten vloeren en draagconstructies door nieuwe betonplaten te vervangen. In de praktijk komt dat er op neer dat de volledige binnenstructuur (ook de nog originele delen) vernieuwd moet worden. De Commissie betreurt in dat opzicht ook het verdwijnen van de - ogenschijnlijk oorspronkelijke- monumentale trap ten voordele van een nieuwe trap die beter aansluit op de circulaties van het nieuwe tussengebouw.

Een dergelijke zware renovatie, waarbij in feite alleen de gevels behouden worden, kan de KCML niet onderschrijven. ***Ze meent dat minstens het oorspronkelijke constructieve systeem, te weten de houten vloeren, behouden moet worden. Er moet dan ook in overleg met de bevoegde diensten (brandpreventie) naar andere oplossingen gezocht worden om aan de huidige eisen van brandveiligheid te kunnen voldoen.***

Het behoud van de bestaande vloerstructuur moet het ook mogelijk maken, naast de oorspronkelijke binnenmuren, een aantal interessante interieurafwerkingen te behouden. Hoewel weinig van de oorspronkelijke interieuraankleding bewaard bleef, lonen een aantal elementen toch de moeite om in het ontwerp geïntegreerd te worden. Het betreft hier in het bijzonder ***het vertrek op de eerste verdieping aan de kant van de Koninginnestraat waar het sierlijstwerk van plafonds en muren grotendeels behouden bleef. De Commissie vraagt die elementen zoveel mogelijk te behouden in het literaire salon, waar het vertrek als een soort "podium" kan fungeren.***

Tot slot betreurt de Commissie de vervanging van het Art déco-gebouw op het nr. 26 van de Schildknaapstraat door een glazen gordijngevel waarachter de nieuwe trap van het complex zichtbaar is. Het bestaande gebouw heeft een karakteristieke erker die over alle verdiepingen doorloopt en onderaan is afgewerkt met een opvallend decoratief element (lichtbak?) in metaal en glas, Ze meent

dat de nieuwe gevel, in vergelijking met de bestaande, geen verbetering of verrijking met zich meebrengt voor het straatbeeld. De straatwand wordt vandaag gekenmerkt door de aanwezigheid van minerale gevelbekledingen, die het geheel een zekere “massa” geven, en door een sterke ritmiek van open en gesloten delen. De nieuwe gevel zou die continuïteit van het gevelfront doorbreken. ***De Commissie meent dan ook dat de vormgeving van het tussengebouw herdacht moet worden en een betere aansluiting zou moeten vinden bij de bestaande context, zonder daarom zijn eigentijds karakter te verliezen.***

Los van de huidige aanvraag vestigt de KCML de aandacht van de Stad Brussel op het feit dat de huidige inrichting van het Muntplein weinig valoriserend is en op verschillende punten voor verbetering vatbaar is (bijv. herstel van de visuele doorkijk naar de Kleerkopersstraat die vandaag verhinderd wordt door weinig pertinent ingeplante bomen). ***Ze hoopt in dit opzicht dat de Stad Brussel haar tijdig het ontwerp voor de herinrichting van het plein voor advies zal overmaken zodat ze, waar nodig, aanbevelingen kan formuleren om het plein en de aanwezige monumenten te valoriseren en het beter te integreren in het omliggende weefsel.***

Met de meeste hoogachting,

G. MEYFROOTS
Adjunct-secretaris

G. VANDERHULST
dd. Voorzitter

kopie : D.M.L. van het Brussels Gewest